

enhver kunne sige sig selv, at den Strid og Splid, der herved vil opstaa mellem Befolkningen her til Lands, have vi ikke hidtil kendt Mogen til. Naar overalt de ubemidlede, alle Mand, komme til Kommunerne med denne Lov i Haanden, og Kommunerne, uagtet de ikke kunne nægte, at de have Myndighed til at gøre noget, alligevel maa sige nej, saa kan enhver sige sig selv, hvorledes Forholdet mellem bemidlede og ubemidlede her i Landet bliver under en saadan Lov. Nej, det Ansvar, De her lægge over paa Kommunerne, er det usforvarligt at lægge paa dem. Det er et Ansvar, som vi skulde have som Lovgivningsmagt; vi skulde føle os forpligtede til ikke at sende noget saadant ud fra os uden at have draget Grænserne meget skarpt og ordnet Forholdet saaledes, at Kommunerne maatte kunne sige: Det ere vi pligtige til at gøre, og ikke saaledes som nu: Vi have Lov til at gøre, hvad vi ville, men hvad skulle vi gøre? Det kalde De: Tillid til Kommunerne! Nej, jeg kalder det at stille Kommunalbestyrelserne i en usforvarlig udjat Stilling, i en Stilling, som vi skulde ordne for dem, men som det sandelig ikke er vor Sag at lægge paa deres Skuldre, saaledes at de staa helt i Stikken for den Sag og dermed for hele det Odium, der følger af de Tusinder og hundrede Tusinder Afslag, der skulde gives til fattige Folk omkring i Landet. Jeg siger, at dette Forslag — jeg siger ikke noget mod ærede Forslagsstillers Mod, ikke noget om de Medlemmers Mod, der stemme derfor — jeg siger, at dette Forslag efter sit objektive Indhold er den sejgeste Lov, der nogen Sinde er bleven givet af Rigsdagen, sejt, fordi den har kastet Ansvaret, som Lovgivningsmagten skulde bære paa sine egne Skuldre, over paa Kommunalbestyrelserne. Man taler her i Landet om Konservatisme og Radikalisme, tit paa en høist ufornuftig og daarlig motiveret Maade. Man vil maaske efter denne løse Sprogbrug sige om dette Forslag, at det er et radikalt Forslag. Jeg vil dog paa Radikalismens Begne forsvare Ordet, det gode Ord: „radikal“ mod en saadan Insinuation. Nej, radikal er noget ganske andet. Ved radikal forstaar jeg det, som gaar til Bunds i en Sag, der ikke helmer, før det har fast Bund under Fødderne, som ganske vist er rede til at gøre store

resolute Spring, men som ikke gør dem ud i det blaa. Ved radikal forstaar jeg det samme, som ellers forstaas ved rationel, men det Ord ville De da ikke knytte til dette Forslag. Nej, lad være at kalde den en radikal Lov! Kalb den kun en konservativ Lov, det er jo en konservativ Minister, der staar i Spidsen for dette Forslag, og om et Øjeblik skulle De se de konservative Mænd i dette Ting rejse sig og stemme for et Forslag som dette (Afbrydelse). Ja, enten de rejse sig eller sige ja, det er det samme, vi skulle dog se dem stemme for dette Forslag. Ja, man skal se meget, inden Øjnene blive saa dumme, at man ikke mere forundrer sig. Jeg maa sige, at jeg ikke er kommen saa vidt endnu. Der er endnu en vis Bestyrtelse hos mig ved at se det konservative Parti stemme for denne Lov, ikke fordi den er vidtgaaende, men fordi den er i den højeste Grad en Krænkelse af alt, hvad man fortaar ved konservative Principper og ganske paa maa og saa kastes ud i Landet mellem vore Institutioner, uden at man har allermindste Garanti for, hvor den falder, eller hvad der bliver ud af den. Er det Konservatisme, saa er det en ganske særlig dansk Form deraf. Det ærede Medlem for Vejle Amts 2den Valgkreds (Berg) og jeg have viist det høje Ting, at vi ingenlunde gysede tilbage for store Tal og mange Penge (Afbrydelse). Nej, det gøre vi ikke, og det tror jeg heller ikke, man skal gøre. Det maa maales efter Opgaven. Naar Opgaven er stor, saa er det sandelig ingen Hjælp, at vi rejse omkring i Landet og tale om den store Opgave, naar vi aldrig have ofret en Tanke paa, hvilke store Penge der skulle bruges til denne Opgaves Løsning, og hvorfra vi skulle faa de mange Penge. Nej, vil man gøre Forslag til store Opgavers Løsning, tror jeg, det første, man kan kræve Svar paa, er: Hvor ere Pengene, og hvor mange Penge er der? Det ærede Medlem for Vejle Amts 2den Valgkreds (Berg) og jeg have ikke nærret Frygt for paa Tingets Bort at lægge det Forslag, som alle kende, og jeg tør sige ogsaa paa min ærede Medlems forslagsstillers Begne, at det vilde have været os den største Ære og Tilfredsstillelse, hvis det havde været muligt at faa denne Lov gennemført og ført ud i Livet. Jeg siger: vi gysede ikke tilbage, naar der er Tale om mange Penge, naar Djemedet kan for